

Herttaliisa Tuure, toiminnanjohtaja
Reetta Pietikäinen, asiantuntija

Lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle:

Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturvaoikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry kiittää työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä työttömien opiskelua ja työttömyysturvaoikeutta koskevasta lainsäädännöstä. Into lausuu työpajatoiminnan ja heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien näkökulmasta.

Yleisiä huomioita esityksestä

Esityksen tavoitteena on parantaa työttömien mahdollisuuksia opiskella työnhaun ohessa työttömyysetuutta menettämättä. Tavoitteena on lisäksi selkeyttää työnhakijan opintojen vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Esityksen tarkoituksena on myös sujuvoittaa työnhakijan työttömyysturva-asian käsittelyprosessia ja turvata työttömyysturva-asioiden viivytyksetöntä käsittelyä.

Into pitää lain tavoitteita kannatettavina. Into lausuu työpajatoiminnan ja heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevien näkökulmasta.

Työpajoilla tehdään osaamisen tunnistamista ja yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa osaamisen tunnustamista. Työpajoilla on pitkät perinteet yhteistyöstä koulutuksen järjestäjien kanssa osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa.

Työpajat tarjoavat mahdollisuuden opiskella tutkinnon osia tai jopa kokonaisia tutkintoja koulutuksen järjestäjän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Työpaja on valmennusyhteisö, joka vahvistaa hyvinvointia, tunnistaa osaamista ja valmentaa kohti koulutusta ja työtä. Työpajatoiminta vahvistaa valmennuksen ja merkityksellisen tekemisen avulla elämänhallintaa ja työelämävalmiuksia. Valmennus työpajalla on tavoitteellista, valmentautujan tarpeiden mukaista tukemista sekä taitojen ja osaamisen kehittämistä.

Työpajat on tunnistettu oppivelvollisuuslaissa muuna oppimisympäristönä, jossa tarjotaan valmennuksellista tukea ja oppimiselle rakentuvia oppimisympäristöjä. Tästä hyötyvät erityisesti tukea tarvitsevat opiskelijat, mutta myös uudelleen kouluttautuvat aikuiset. Koulutusta voi suorittaa paitsi oppilaitosmuotoisesti myös työpajalla tai oppisopimuksella työelämässä. Työpajat ovat ja tulee jatkossa nähdä yhä tärkeämpinä yhteistyökumppaneina koulutuksen järjestäjille elämänhallintataitojen ja oppimisvalmiuksien kehittämisessä sekä tutkinnon osien suorittamisessa.

Opiskelua koskevissa poikkeuksissa todetaan, että nykyistä vastaavasti mitkä tahansa opinnot olisi mahdollista osoittaa sivutoimiksi vähintään kuuden kuukauden opiskeluaikaisen vakiintuneen työssäolon tai yritystoiminnan harjoittamisen perusteella. **Into nostaa esiin, että tältä osin tulisi harkita,**

**että työpajatoiminnan puitteissa suoritettavat jaksot olisi mahdollista rinnastaa vakiintuneeseen työ-
sääntöön.** Työpajatoiminnan opinnollistaminen mahdollistaa sekä työnteon että opiskelun yksilön
kannalta suotuisissa olosuhteissa, mutta toistaiseksi huolena on joissain tapauksissa ollut yksilön
toimeentulon varmistaminen.

Into kannattaa ehdotusta, jossa työttömyysturvalaissa säädettäisiin, että työsuhteen aikana aloitetut
opinnot eivät estäisi työttömyysetuuden saamista, jos työttömyys johtuu työnhakijasta riippumatto-
masta syystä.

Vaikutuksissa oppilaitoksiin ja opintojen kysyntään todetaan, että vaikka ehdotettu muutos vaikut-
taisi työttömien työnhakijoiden joukossa halukkuuteen suorittaa työttömyysaikana sivutoimisia
opintoja, ei tämä välttämättä ja ainakaan lyhyellä aikavälillä vaikuta koulutuspaikkojen tarjontaan.
Into pitää tärkeänä, että myös pidemmän aikavälin vaikutuksia tulee huomioida. Työpajatoiminnan
opinnollistamisen (ammattillisen koulutuksen järjestäjien ja työpajojen yhteistyö) kannalta alueille
saattaa syntyä ei-toivottuja eroja, jotka heikentävät yksilöiden tasavertaisia mahdollisuuksia.

**Into nostaa jälleen esiin, että työpajojen laatimat osaamistodistukset on saatava myös Koski-tie-
tokantaan.** Yksilön kannalta tämä edistäisi mm. ammatillisen koulutuksen aloittamista.

Työttömyysturvalakia koskevat muutosesitykset

Ehdotuksessa todetaan, että opintoja, jotka eivät jatkossa vaikuttaisi työttömyysetuuden saamiseen
olisivat esimerkiksi erilaiset lyhyehköt kurssit, koulutukset, pätevyitysmiskoulutukset ja opinnot kan-
salaisopistossa sekä vähäiset opinnot avoimessa korkeakoulussa. **Into nostaa esiin, että ammatil-
listen tutkinnon osien tulisi kuulua tähän joukkoon, koska ne ovat monesti laajuudeltaan verratta-
vissa edellä mainittuun joukkoon.** Työpajatoiminnassa korostuvat erityisesti ammatillisten tutkin-
non osien suorittaminen, joten lisäys ehdotukseen on tarkoituksenmukainen. Yksilön työllistymisen
kannalta ammatillisella osaamisella on myös suurin merkitys.

Työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevien palveluprosessi ja työnhakuvelvollisuus

Pohjoismainen työvoimapalveluiden malli on astunut voimaan. Työnhakukeskustelun ja täydentävän
työnhakukeskusteluun on tulossa poikkeuksia työttömyysetuudella tuettuja omaehtoisia opintoja ar-
violta yli kuukauden ajan opiskelevien osalta siten, että keskustelut koskisivat vain koulutusta vailla
olevia työnhakijoita. Heikoimmassa työmarkkina-asemassa olevat tarvitsevat eniten tukea ja oh-
jausta työnhakuvelvollisuuden täyttämisessä. Perusteltua on suunnata resurssit sitä eniten tarvitse-
ville.

Haettavien työmahdollisuuksien määrää ja tarkastelujaksoa koskevat poikkeukset. Esityksen mu-
kaan työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja opiskelevia työnhakijoita koskeva alen-
nettu työnhakuvelvollisuus rajattaisiin koskemaan vain omaehtoisia opintoja opiskelevia koulutusta
vailla olevia työnhakijoita. Työnhakijan työllistymissuunnitelmaan sisällytettäisiin nykyistä vastaa-
vasti opintojen ajalle kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joista kunkin aikana hänen tulisi hakea
kolmea työmahdollisuutta. Muut kuin koulutusta vailla olevat työnhakijat, jotka suorittavat työttö-
myysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja yli kuukauden, tulisi lähtökohtaisesti hakea neljää

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kelloilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi



työmahdollisuutta kuukauden kestävän tarkastelujakson aikana ellei työhakuvelvollisuutta alennettaisi tai jätettäisi asettamatta.

Into katsoo, että koulutuksessa tulisi keskittyä osaamisen kerryttämiseen ja opiskeluun erityisesti koulutusta vailla olevien työnhakijoiden osalta, jotta he voivat keskittyä oman osaamisen kartuttamiseen. **Työhakuvelvollisuuden olisi hyvä astua voimaan vasta omaehtoisten opintojen loppuvaiheessa tätä osaamista vastaavaan työnhakuun.**

Opiskelua koskevan työttömyysturvan käsittelyprosessi

Yksilön kannalta käsittelyprosessin pitää olla mahdollisimman helposti ymmärrettävä ja läpinäkyvä. Työpajojen valmentautajat ja heitä ohjaavat valmentajat ovat opinnollistamisen yhteydessä monesti kokeneet prosessit hankaliksi. Päätöksissä on myös ollut alueellista vaihtelua. Tältä osin Into toivoo TE-palvelujen, Kelan ja muiden olennaisten toimijoiden saumattomampaa yhteistyötä ja riittävän helposti ymmärrettäviä säädöksiä.

Into kannattaa muutosta, jossa Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston lisäksi kullakin työ- ja elinkeinotoimistolla toimialueellaan ja kokeilualueiden kunnilla on mahdollisuus antaa työvoimapoliittinen lausunto työnhakijan opinnoista tilanteissa, joihin ei liity harkintaa sekä opinnoista, joiden kokonaislaajuus on vähemmän kuin työttömyysturvalaissa säädetty opintojen laajuuden perusteella arvioitavien opintojen päätoimisuutta osoittava laajuus. Esityksessä ehdotettu muutos vapauttaisi työ- ja elinkeinotoimiston ja kokeilualueiden kuntien asiantuntijoiden työaikaa muihin tehtäviin, kuten työnhakijan muuhun palveluprosessiin sekä muuhun asiakaspalveluun.